

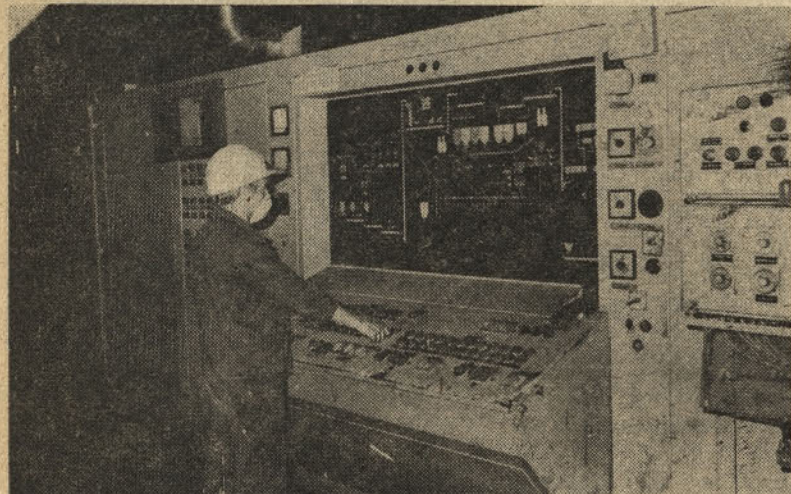
Peter Kunc

Vloga raziskovalnega dela pri doseganju razvojnih ciljev slovenskih železarn

1. UVOD

Zgodovina železarstva na Slovenskem nas uči, da je tradicija proizvodnje jekla na naših tleh stara že več stoletij in s tem tudi dokazuje inventivnosti in iznajdljivosti naših prednikov. V takratnih družbenih in socialnih, tehničnih in tehnoloških ter ekonomskih in ekoloških razmerah so zgradili ob skromnih naravnih danostih zelo uspešno in širom Evrope znano železarstvo.

Malokateremu je dano, da živi samo od minulih dosežkov; najmanj je to možno v industriji. Železarstvo ima kot stara industrijska veja veliko močnih in mlajših konkurentov. Kdo ne pozna prodora nekaterih drugih kovin in novejših sintetičnih materialov? Ob nenehni rasti potrošnje pa je železo kot osnovni nosilec lastnosti jekla še vedno ostalo med vsemi gradivi na najčastnejšem mestu. Že pred desetletji je znani indijski pesnik napisal veličastno pesem železu, ki ima po uporabnosti številne prednosti pred zlatom, srebrom in bakrom.

Sodelavec pri pripravi livarskega peska za kalupiranje

Velika vlaganja in armada visoko strokovnih raziskovalcev in tehnologov zagotavljajo nenehen napredek železa in jekla. Prepričan sem, da bo sijaj te kovine tudi čez desetletja enako svetel in močan, čeprav bo delež železa in jekla padal in ga bodo nadomestile druge kovine.

Medtem ko v bodočnost železa in jekla in s tem železarstva nasploh ne moremo dvomiti, tega ne moremo reči za posamezne železarne. Kdor ne sledi napredku, je v brezkompromisni borbi odrinjen, poteptan in pozabljen. Ne samo v polpretekli zgodovini, temveč tudi danes po vsem svetu zapirajo številne, ne samo majhne, temveč tudi velike železarne. Kaj malo je verjetno, da bo katera od njih še kdaj vsrkavala stotisoče in milijone ton različnih materialov in bruhala na trg žlahtne produkte jekla. Njihove transportne trakove, mline, peči, valjarne in tudi jeklene hale bodo druge železarne, ki so vzdržale korak z ostalo konkurenco, delno uporabile za lastno dopolnitev, v glavnem pa pretopile v novo surovo jeklo.

Slovensko železarstvo se je v povojnem obdobju razvijalo intenzivno in tudi ekstenzivno. Številna naspotja, ki so se ob tem porajala, so krepila konkurenčno sposobnost, a tudi izčrpala človeški in finančni potencial. Velika gospodarska reforma, ki je bila sprejeta leta 1965, je s svojimi prvimi rezultati oprijela nekatere tvorce gospodarskega sistema, da so uvedli povsem odprto tržišče. Številni materiali so preplavili jugoslovansko tržišče, domača industrija pa je stagnirala. Namen je bil dober, saj naj bi ekonomsko nesposobna proizvodnja odmrla, le zdrava naj bi se obdržala. Razdrobljeno tržišče in lokalni interesi so že po nekaj letih prevladali in z dvigom produktivnosti, večjo konku-

renčno sposobnostjo in rastjo proizvodnje na lastnih domačih surovinah nismo bili več konkurenčni niti toliko kot pred reformo. Naša uvozna odvisnost je skokovito porasla. Posledice take strukture gospodarstva še zlasti občutimo danes, ko so se tudi razmere v mednarodnih odnosih bistveno spremenile.

Jugoslovansko železarstvo smo v 70. letih ob takem sistemu pripeljali skoraj na rob propada. Vendar smo prav zaradi te stiske železarji z intenzivnim iskanjem poti našli novo pot — pot združitve in ustreznejše delitve dela. Dolga stoletja samostojnega dela in razvoja smo začeli postopno nadomeščati z vzajemnim delom in razvojem. Čeprav je od formalne integracije minilo že dobro desetletje, še nismo uspeli premostiti neusklajenih razvojnih poti z novo, širšo in perspektivnejšo magistralo, ki nas bi ponovno pripeljala v konkurenčni stik z ostalim jugoslovanskim in evropskim železarstvom.

Ekstenzivnega razvoja na račun povečanja proizvodnje in števila zaposlenih Slovenske železarne ne morejo več načrtovati, zato se v srednjeročnem obdobju usmerjajo k hitrejšemu razvoju tehnologije. Stiska s prostorom, pomanjkanje kvalitetnih finančnih sredstev, prepotrben priliv delavcev v neposredni proizvodnji od drugje in ne iz neposredne okolice in pesimistične energetske napovedi so pomembne omejitve za nadaljnji razvoj osnovne dejavnosti Slovenskih železarn.

Nezanikanje delavcev iz neposredne okolice za delo v naših železarnah bi zahtevalo več socioloških študij. Rezultati teh študij pa dejstva ne bi spremenili. Moramo spremeniti pogoje dela, povečati produktivnost, mednarodno konkurenčno sposobnost in z večjo mero donosnosti tudi doseči atraktivnost železarske proizvodnje v naši gospodarski in družbeni ureditvi.

2. STANJE DANAŠNJE PROIZVODNJE

Današnja proizvodnja je le delno modernizirana. Ob sodobnih proizvodnih napravah stojijo že več desetletij stare proizvodne linije, ob računalniško vodenih procesih imamo številne delavce, ki sodelujejo v proizvodnem procesu z lopato ali drugimi podobnimi, nič bolj produktivnimi orodji. Če niti v obrtništvu danes ni več moč živeti samo z umetelnim in marljivim obvladovanjem kladiva, klešč, pil, izvijačev

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dan mrtvih

Bele rože, tihi zamišljeni obrazi,
golo drevje, megla in dež
in tako nenadoma ne veš,
odkod v dušo žalost se priplazi.

Črne plošče, na njih napisi se zlate,
v vetru plapolajo sveče,
tu in tam v očeh solze
kot pozdrav minule sreče...

Zamolčko stolpna ura bije,
njen glas trdo udarja na srce,
noč močnejše me v temo zavije,
po ozki stezi starka spe...

F. Andrenšek

(Nadaljevanje s 1. strani)

itd., temveč je potrebno imeti številne stroje in naprave, je za industrijo to nedopustno potratništvo. Žal imamo v železarstvu še nekaj teh ostankov, ki nas vlečejo v globino pozabe.

Proizvodni program so v večini primerov za domači trg zanimivi — ob pomanjkanju deviz in razkoraku med našo proizvodnjo in trenutno potrošnjo pa še sploh. Donosnost in konkurenčnost sta kljub temu v večini primerov še vprašljivi. Preširok asortiment ne omogoča, da bi dosegli ustrezne stroške proizvodnje. Dragi smo v vseh osnovnih elementih proizvodnih stroškov: izplenu, specifični potrošnji energije in potrošnji drobnih ter dodatnih materialov, vzdrževanju, upravnih režiji, prodajni režiji in stroških vloženih sredstev.

Neuskajenost med posameznimi fazami proizvodnje sama po sebi še ni pomanjkljivost; ob naših značilnih jugoslovanskih razmerah to že avtomatsko pomeni, da ni možno proizvodnih linij izkoristiti niti po količini, kaj šele po kakovosti. Ob tem pa tudi sicer delitev dela, čeprav je že nekaj narejenega, skriva še številne možnosti za racionalnejšo proizvodnjo.

3. NEKATERI RAZVOJNI CILJI

Ob skromnih lastnih sredstvih in ne preveč uspešni predelovalni industriji je naš nadaljnji razvoj v veliki meri odvisen od tuje akumulacije. Usmerjanje tuje akumulacije pa je težko in zahtevno družbeno in politično delo ter kot tako odvisno od številnih faktorjev. Predvsem je to usmerjanje zelo nestalno in zato za irdnejše načrtovanje razvoja zelo negotovo.

4. NAČRTOVANJE SKUPNEGA RAZVOJA

Čeprav skromno načrtovana količinska rast proizvodnje, toda ob znatno spremenjenem asortimentu, zahteva veliko angažiranje družbenih sredstev — kar 17.700 milijonov din. Tako velike vsote sami ne zmoredemo, v banki ne dobimo in se tudi v tujini za toliko zadolžiti ne smemo. Dolgoročni interesi železarjev in predelovalcev bodo v usklajevanju prevesili tehniko v korist jekla, tako da lahko pričakujemo uspešno finančno rešitev, pri kateri bi:

	milijonov din
— Slovenske železarne zbrale	6.218
— današnji in bodoči kupci	2.498
— tuji in domači dobavitelji	2.201
— tuje in domače banke	6.785

Prav v usklajevanju naših pogledov o nadaljnji potrošnji jekla po količini in asortimentu, zahtevah do kvalitet jekla in tudi cenah s pogledi kupcev bomo morali dokazati realnost naših projektov.

V obdobju intenzivnega prestrukturiranja naše celotne proizvodnje, ko moramo širše družbeno določiti tudi nosilce našega izvoza, je tesno sodelovanje še kako potrebno. Slovenske železarne bodo vsaj 1/3 proizvodnje predelale v tesni dohodkovni povezavi z valjarnami tako znotraj tovarniškega plotu kot tudi z drugimi predelovalnimi delovnimi organizacijami.

Kar 1/7 ali celo 1/5 proizvodnje bodo Slovenske železarne izvozile neposredno in vendar bo še približno 1/2 jekla na razpolago za trgo-

30 LET
SAMOUPRAVLJANJA

PRIZNANJE

DELOVNI ORGANIZACIJI ŽELEZARNA
ŠTORE

Za uspešno uresničevanje kadrovske politike in razvoj
kadrovske dejavnosti

CELJE, 10. 9. 1981

PREDSEDNIK IS-SO CELJE
VENCESLAV ŽALEZINA

ob 35-letnici ustanovitve

podeljuje SGP »PIONIR« Novo mesto

PRIZNANJE

železarni
štore

za uspešno

poslovno tehnično sodelovanje

in razvijanje

dobrih medsebojnih odnosov

Glavni direktor:
Slavko Guštin

Predsednik DS:
Karel Košir

Novo mesto, dne 30. 9. 1981

Priznanja podeljena Železarni Štore

Slovenija samostojno ne prenese kapitalno intenzivne integralne železarne. Z združevanjem sredstev bo skupno z drugimi republikami zgradila tako železarstvo v Bosni oziroma Srbiji. Na osnovi komparativnih prednosti: tehnologije, valjarniških zmogljivosti, ustrezne infrastrukture in kadrov, ki so vsaj v veliki večini še zadovoljive, pa je že pred leti v Sloveniji dobil polno potrditev proizvodni proces, ki se pričinja s proizvodnjo elektro jekla. Izgradnja verig rečnih hidrocentral, novih termocentral in sedaj tudi nuklearne centrale je od vseh energetskih medijev električna energija še najbolj naslonjena na domače vire. Tem dolgoročnim energetskim planom je železarstvo sledilo že pred leti in tako smo ustavili zadnje SM peči na Ravnah ob integraciji, v Štoreh 1979. leta, sedaj pa je na vrsti ustavitev martinarne na Jesenicah. Stroški koksa za proizvodnjo grodlja v majhnih plavžih in stroški za predelavo grodlja v martinarni so tako visoko nad normativi v svetu, da je od zamenjave teh proizvodnih agregatov odvisen obstoj vseh postrojenj v železarni na Jesenicah.

Samo elektro jeklo še ne pomeni konkurenčnosti, čeprav je ob današnjih cenovnih razmerjih za različne vrste energije še očitno v prednosti. V vseh jeklarnah zato že vpeljujemo, dograjujemo ali pa načrtujemo uvedbo ponovne tehnologije. Argoniziranje in vakuumiranje nam že sedaj nista bila samo postopka iz strokovne literature, ob koncu tega srednjeročnega plana pa bomo vse občutljive kvalitete jekla obdelali izven osnovnega talilnega agregata.

Količinsko bo proizvodnja surovega jekla sicer porasla, vendar bolj kot posledica spremenjenega asortimenta, drugačne delitve dela in boljše izkoriščanja osnovnih talilniških agregatov. Zaokroženo moremo reči, da je cilj na treh lokacijah proizvesti milijon ton surovega jekla zelo različnih kvalitet in dimenzij. Kar 70% surovega jekla bo ulito kontinuirano, kar bo bistveno zvišalo izplen.

vanje. S tem bo dosežena dovolj velika stopnja fleksibilnosti in dana možnost dodatnega vključevanja novih predelovalcev.

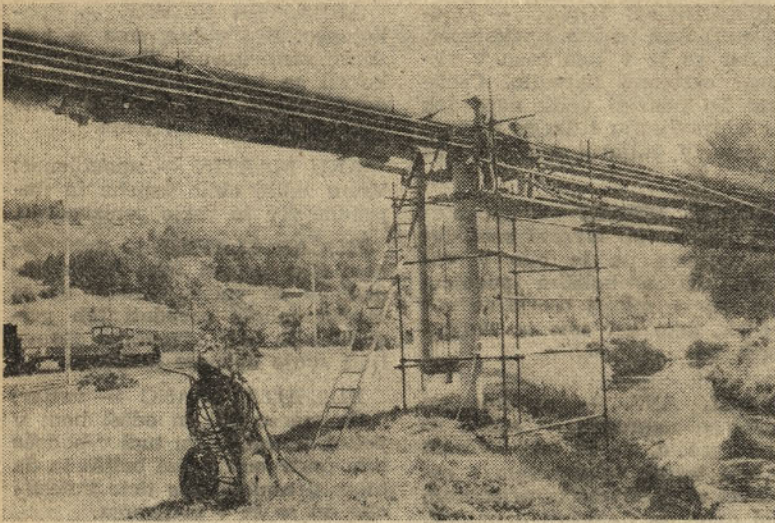
Velike naložbe ne bodo namenjene le za pridobitev novih proizvodnih agregatov in pokrivanje nujno potrebnih obratnih sredstev, temveč tudi za nakup naprav, ki bodo omogočile bistveno spremembo tehnologije proizvodnje.

Nova naprava za pretapljanje pod žlindro, za taljenje surovcev tudi do premera 1.000 mm, bo ne samo povečala količino visoko žlahtnega jekla, temveč omogočila racionalno predelavo številnih že izrabljenih velikih odkovkov. Vakuumiranje jekla bo bistveno pospešilo uvajanje hitrih kovaških postopkov, povečalo hitrost žarenja dinamo trakov, izboljšalo izplen ter — kar je še najpomembnejše — uveljavilo vrsto jekel za uporabo v zelo zahtevnih strojih in napravah.

Računalniško vodeni talilni procesi bodo znižali specifično porabo električne energije, ne da bi ob tem padala storilnost peči in da tudi omrežje ob tem ne bo preveč obremenjeno. Pri tem pa je red, industrijski red, tehnološka in delovna disciplina z vsemi posledicami še veliko pomembnejša pridobitev.

Čeprav direktno ne bomo kupovali tehnologije, bomo posredno pridobili tudi nova tehnološka znanja. Kontinuirano ulivanje slabov nerjavnih kvalitet bo znatno znižalo stroške proizvodnje, saj so legure ob višjem izplenu bistveno manjši strošek. Ob nabavi kontinuirane naprave za ulivanje slabov bomo pridobili tudi navodila za ulivanje drugih kvalitet.

Znatna sredstva bomo izdvojili za opremljanje naših spremljajočih laboratorijev. Skupne naložbe bodo tako v oddelkih tehnične kontrole, tovarniških raziskovalnih oddelkih in Metalurškem inštitutu znašale okrog 200 milijonov din.

Vzdrževalci energetskega ožilja

5. DOPRINOS RAZISKOVALNEGA DELA

Iz zgodovine poučeni se ne moremo naslanjati samo na kupljeno ali pa s tehniko pridobljeno tehnologijo. Velike napore moramo vložiti tudi v lastno raziskovalno delo. Spremljanje tehnološkega razvoja je ena od pomembnejših nalog našega celotnega raziskovalnega dela. Udeležba na domačih in tujih posvetovanjih je ena od teh oblik. Raziskovalci morajo biti v celoti seznanjeni z dosežki svojega strokovnega področja, zato morajo imeti čas za študij strokovne literature. Naše strokovne knjižnice so bogate, vendar moramo preprečiti, da bi se na skrbno obdelane strokovne članke v številnih revijah vlegel prah. Zbornik opravlja del poslanstva v informacijskem sistemu o dosežkih na posameznih področjih; Bilten pa je drugi tak pisni informator. Formalno smo naredili dovolj; ali pa smo temu dali in dajemo dovolj poudarka, je seveda težje oceniti.

Kadrovski potenciali so. Menjava med proizvodnjo in raziskavami poteka preveč toga. V projektni organizaciji moramo s cilji, ki jih zasledujemo, postati bolj gibljivi. Socialna varnost posameznikov je vse preveč v ospredju, vrednost in rezultat raziskovalnega dela pa sta tako potisnjena v drugi plan. Mlajši kadri so tu veliko bolj brezkompromisni, zato jim je treba dati več možnosti.

Srednjeročni program raziskovalnega dela za potrebe Slovenskih železarn je bil obravnavan tako na odboru za raziskave kot na poslovnem svetu in tudi na samoupravnih organih Slovenskih železarn. Številni drugi organi so prav tako ocenjevali program, vendar v celotnem procesu nismo dobili bistvenih pripomb in dopolnil. Nisem prepričan, da je program tako superioren, da mu ni kaj dodati. Veliko bolj je verjetno, da smo ga vsi udeleženci, tisti, ki smo pri njegovem nastajanju sodelovali, in tudi tisti, ki niso, v končni redakciji premalo skrbno preučili. Že danes, komaj 9 mesecev po začetku tega srednjeročnega plana, moramo ugotoviti, da ga ne izpolnjujemo. Izjava, da ni deviz za opremljenost laboratorijev in reprodukcijskih materialov, sicer drži kot splošno znano opravičilo, konkretno pa ob 100 milijonov dolarjev konvertibilnega uvoza problem nekaj sto tisoč dolarjev za uvoz nujne opreme in repromateriala ni preveč prepričljiv. Bolj očitno nam primanjkuje »raziskovalnega« duha za iskanje poti med številnimi uvoznimi omejitvami. Ali same raziskave nimajo še številnejših omejitev, vendar jih na koncu le uspemo prelistati in iz železa in mešanice drugih kovin in dodatkov ustvarimo novo jeklo. Očitno potrebujemo tu več timskega dela »raziskovalcev« tehnologije in »raziskovalcev« uvoznih možnosti. Podobno je pri financiranju domače opreme.

V raziskovalnih programih in projektih se močno naslanjamo na razpoložljive kadre znotraj raziskovalnih oddelkov in Metalurškega inštituta. To je sicer prav, saj imamo tako trdno podlago v kadrih in je možno točneje opredeliti roke za take naloge. Po tej poti pa ne moremo doseči večjega tehnološkega napredka. To je tako, kot če bi gradili samo tisto in toliko, kolikor zmoremo z notranjim monstskim in vzdrževalnim kadrom. Delitev dela ni speljana zato, da bi vsak lahko odrejal drugemu, koliko sme, temveč predvsem zato, da smo na ožjem področju dovolj strokovni in produktivni. Naloga odbora za raziskovanje, ki je kot kolektivno vodstvo raziskovalnega dela, je, da v večji meri povezuje tudi druge raziskovalne potenciale.

Letno vložena sredstva v raziskave znotraj Slovenskih železarn znašajo nekaj čez 120 milijonov din, od tega manj kot 1/5 za kompleментарne raziskave. Delež v dohodku, ki ga izdajamo za raziskave, ni majhen, ne moremo pa pričakovati revolucionarnega napredka brez bistveno povečanega deleža.

6. ORGANIZACIJA RAZISKOVALNEGA DELA

Sedanja organizacija raziskovalnega dela je primerna in omogoča tako zelo uporabne kot tudi temeljne raziskave. Povezava z vzgojno temeljno organizacijo Montanistiko preko Metalurškega inštituta in raziskovalnih oddelkov po delovnih organizacijah je vzorna. Manjša nasprotja krepijo kritičnost. Povezava prek posebnih raziskovalnih skupnosti (PORS) še ni zaživela. Metalurški inštitut mora kot osrednja raziskovalna enota v celoti povezati raziskovalno delo z drugimi jugoslovanskimi in tujimi raziskovalnimi inštituti, kot tudi znotraj Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Ni pa možno znotraj neposredne proizvodnje izločiti raziskovalnega dela in ga še naprej prepuščati samo delavcem v raziskovalnih oddelkih. Raziskovalno delo in tehnološke novitete morajo postati vsakodnevna skrb vseh strokovnih delavcev v proizvodnji.

6. ZAKLJUČKI

— Razvoj tehnologije v tem srednjeročnem obdobju bo v največji meri odvisen od uspešno prenesene tehnologije v naše obstoječe in nove proizvodne naprave.

— Na raziskovalnih projektih in programih bomo morali angažirati vsaj še dodatnih 20–30 mladih inženirjev, da bi osvajanje tehnologije pospešilo proizvodnjo.

— V opremljenost laboratorijev, raziskovalnih oddelkov in inštituta bomo morali vložiti prednostno okoli 200 milijonov din.

— Letno bomo izdvojili vsaj 2% iz dohodka za pokrivanje izdatkov rednega raziskovalnega dela.

— Razen osvajanje nove tehnologije proizvodnje, ki bo osnovna usmeritev, bomo skupno z uporabniki jekel intenzivno iskali nove vrste jekel — vsaj dve na leto.

Slovenija niti danes, še manj pa v bodoče, brez velike škode za svoj nadaljnji razvoj ne zmore ekstenzivnega razvoja industrije, pa tudi ne na področju železarstva. Če bomo uspeli v večji meri železarstvo od sedanjega kapitalno intenzivnega poslovanja prestrukturirati v kapitalno razvojno intenzivno poslovanje, se bomo obdržali med proizvajalci jekla, sicer pa bomo počasi, vendar nezadržno, drsli v obrobje. Za raziskovalce in raziskovalno delo je to velik izziv. Ali bomo temu kos? Prepričan sem, da smo in bomo s svojim delom to tudi potrdili.

Ob dnevu mrtvih

Bliza se dan, ki napolni naša srca z nekakšno moro, z nekakšno mehko melanholijsko, mračnim razpoloženjem, potrlostjo, saj se ob tem dnevu še posebno poglabimo v spomine na težko preteklost. Že sama jesen prinaša dneve otožnosti, posebno pa še dnevi, posvečeni poglobljenemu razmišljanju o letih, ko smo se z vso silo upirali nasilju okupatorjev, ko so nas zapirali, preseljevali, na vse načine in nam kovali usodo izbrisanih z obličja zemlje. Upri smo se, upor pa je terjal poguma, moči, žrtvovanj, vsa dežela je trepetala v grozi trpljenja na smrt obsojenih, ki pa se niso dali uničiti. Padale so žrtve, upor je terjal tisočere žrtve, ki se jih spominjamo ob raznih obletnicah, še posebej pa v teh jesenskih dneh, štirideset let po vstaji proti nasilju, proti rabljam. V teh dneh se spominjamo, se poglabljamo v tragedijo, ki nam je pa zaradi odločnega, množičnega upora rodila uspešen konec, zmago nad nasiljem — mir. Toda ta mir kalijo računi in naklepanja nadutih, ki si še hočejo podrežati narode in dežele. In prav v teh dneh, ob obujanju spominov na žrtve druge svetovne vojne, jim lahko povemo, da bomo vedno na strani zatiranih, tlačanih, na strani vseh, ki so še številke v računih mračnjakov, pohlepnežev.

Vsa dežela je dišala po mrtvaškem cvetju, zadehtela je ob vonju po topečem se vosku, vse to pa se nam zažre v misli, v razmišljanja o namerah bogatih, o načrtih rožljajčih z orožjem, brezobzirnih. Vse to nas še bolj utrjuje v zavesti, da dolgujemo mrtvim nenehen boj proti krivicam, nasilju, izkoriščanju. Nalaga nam dolžnost bojevanja in zavzemanja za pravične medsebojne človeške odnose, dolžnosti nenehne skrbi za žive. Za tiste, ki jim je ogroženo mirno, ustvarjalno življenje, če ne celo obstoj. Za tiste, ki jim je ogrožena svoboda.

Na vse to se spominimo in se bomo spominjali, kadar koli bomo ob žalnih svečanostih in ob drugih podobnih dogodkih stopnjevali globoko spoštovanje do žrtev, ki so padle za svobodo preživelih, za svobodo prihajajočih generacij in današnjih mladih učečih se in razigranih v svobodni domovini. Na to se spominimo na Dan mrtvih, ko zažarijo pokopališki zidovi in številni drugi grobovi v tisočeri lučkah in v čustvenih utripih naših src — pa še potem, ko bodo ostale stopljene svečke in ovenelo cvetje, ko bodo ostale naše dolžnosti do živih...

Slovenski pesnik Josip Murn Aleksandrov je bil izmed pesnikov Moderne najbolj živo povezan s kmečkim življenjem. V dijaškem društvu Zadruga se je seznanil s Cankarjem in Župančičem, pozneje se je spoprijateljil tudi s Kettejem. Notranje čute je Murnu še bolj izostrila neozdravljiva bolezen. Svoja osebnostna doživljanja je povezoval z doživetjem dogajanja v naravi. Njegove pesmi so šegave, preproste in izraz grenke osamelosti, polne melanholijske, sanjarjenja in

pričakovanja nove pomladi. Murnovo liriko smatrajo mnogi za največji pesniški dosežek slovenske Moderne. Po njegovi prerani smrti je njegove pesmi izdal dr. Ivan Prijatelj v knjigi Pesmi in romane. V njih se razodeva tenkočutni pesnik, ki ga muči duševni nemir in želja po življenju, zlasti po lepoti kmečkega življenja. Ta nadarjeni slovenski pesnik je umrl 18. junija 1901, torej pred 80 leti, star komaj 22 let.

R. U.

Ob 125-letnici so dejali:

STEFAN STRAŠEK — upokojenec: V valjarni sem delal 32 let. Želim le, da bi sedanji in bodoči valjarji delali v boljših pogojih, kot mi nekoč.

FRANC ŽGANK: 27 let preživetih ob delu v valjarni je dolga doba. Vse težko je pozabljeno, le to želim, da bi se še dolgo videvali.

FRANC NOVAK: Menda sem med valjarniški rekorderji po stažu v tem obratu. Celih 36 let sem bil na delu v valjarni. Mislim pa, da take stvari, kot je npr. hladilna klop in peči kasnijo celih 20 let. Kolektivu želim vse dobro v bodoče.

KOŠTOMAJ ŠTEFAN — upokojenec: Tu sem služil hrub sebi in družini 28 dolgih let. Lepo mi je pri duši, ko vidim, kako je izboljšal proces. Mislim, da je boljši za 100 odstotkov od »mojih« časov... Zaprošil bi, da bi mi Železarja, ki ga rad prebiram, pošiljali na pravi naslov: Osenca 13, p. Celje. Ze dolgo ga namreč ne dobivam redno.

INKRET BOJAN: Sem relativno mlad delavec, le osem in pol let staža imam v tem kolektivu, ki mi je všeč. Se naprej si želim, da bi se razvoj valjarne izboljševal.

tega pa je potreben razvoj na vseh spremljajočih dejavnostih. V vsej tej razvojni stopnji smo krepko sodelovali tudi vzdrževalci, kar nam priznavajo, čeprav je to le redkokdaj javno izrečeno.

Vzdrževanje je dejavnost, ki je danes zelo zahtevna in tesno povezana tudi z valjarji in jeklarji, posebno z njihovimi sodobnimi napravami.

GAŠPAR BRANKO — energetika: 125-letnica je lep jubilej, posebno če ugotovimo, da se je podjetje prebijalo skozi razna krizna obdobja in se obdržalo. Kot predstavnik energetike, s katero je jeklarstvo in valjarnišvo tesno povezano, želim tej panogi še veliko uspehov in napredka ter tesnega sodelovanja z energetiki.

JAZBEC ALOJZ — vzdrževanje: Obletnica mi veliko pomeni in ne samo meni, vsem nam. Tudi vzdrževalci smo ponosni na to, saj je naše delo tesno povezano z jeklarji in valjarji. Menim, da to obletnico lahko praznujejo prav tako vzdrževalci, saj brez te dejavnosti tudi ob nastanku in razvoju ni moglo biti. Želim vsem skupaj še obilo uspehov in tehnološkega napredka za zmanjšanje težkega fizičnega dela.

HOLCINGER IGNAC — upokojenec: Sem tri leta upokojenec, vendar se je v tem času v valjarni ogromno naredilo. Čestitam! To pomeni velik napredek pri odpravljanju težkega fizičnega dela. V valjarni sem delal 37 let.

GOBEC JERNEJ — upokojenec: Povsod po tovarni sem delal, najtežje pa je bilo v valjarni. Kljub boljšim pogojem dela naj se mlajši borijo za napredek, tako kot smo se svojčas borili mi.

COKL ANA — upokojenka: Ogromen napredek — mladi so lahko srečni, da je tako. Včasih je bilo težko, vendar sem s sodelavci to preživela in prispevala svoj delež za današnji napredek.

GOBOV ANTE — upokojenec: Če bi me kdorkoli vabil na kakšno bogato prireditev, bi se ji odpovedal. Rad prihajam med bivše sodelavce in mi ta srečanja veliko pomenijo. Vsem želim obilo zdravja in delovne sreče ter nadaljnega napredka.

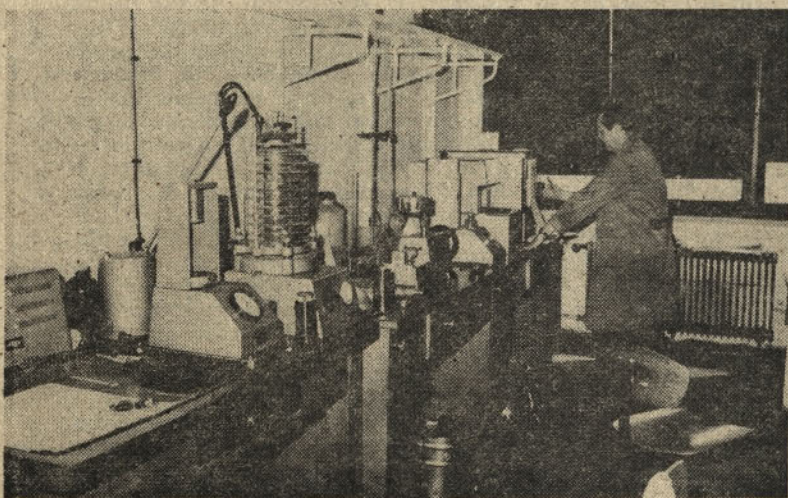
ARBAJTER LUDVIK — upokojenec: Kot vidite, smo se tule zbrali sami kovači. Tudi mi smo kovali za boljši jutri. Mlajši to danes imajo. Vsem želim obilo uspeha in dolgo življenje.

ARH MARTIN — upokojenec: Vsem želim obilo uspeha in napredka ter še večjo proizvodnjo.

KOČAR SLAVKO — upokojenec: Kar naprej tako in napredek bo še večji. Vendar bi se morali mlajši zavedati teh pridobitev in bolj odgovorno opravljati svoje delovne dolžnosti.

PLAHUTA FRANC — valjar: Še mesec dni in odšel bom v pokoj. Želim, da bi tudi v bodoče bila proizvodnja čim boljša in da bi se uresničile vse tiste investicije, ki so še v programu.

KRUMPAK ADOLF — valjar: Od takrat, ko sem prestopil prag valjarne do danes se je veliko spremenilo. Sem že 26 let v valjarni. Pogrešam dobrih medsebojnih odnosov, ki se večkrat prav zaradi delovnih pogojev skalijo. Želim, da bi dosegli še večji tehnični napredek.

Sodelavec pri kontroli livarskega peska

NOVAK CVETO: Tri leta v valjarni. Kaj je moja želja ob jubileju? Čim manj težkega fizičnega dela, da bo počutje še boljše.

PERC KONRAD: Če se bomo še naprej tako razvijali, kot teh pet let, kar tu delam, bom seveda ostal. Moja želja: želim več bratstva in enotnosti, o čemer toliko pišemo. Žal je tako, da so predvsem sodelavci iz bratskih republik premalo spoštljivi do starejših delavcev, ki jih tu in tam nazivajo s svojimi folklornimi izrazi.

KNEZ PETER, dipl. ing.: Čimprej je potrebno realizirati programe in modernizirati proizvodni proces v valjarni I. Želel bi, da nas ob istih ciljih še naprej veže uspešno sodelovanje.

RAMŠAK MARJAN — vzdrževanje: Tradicija jeklarstva in valjarnišva se mora nadaljevati in vztrajno razvijati. Poleg

ROZMAN MIHAEL — Hači — upokojenec: Še naprej je potrebno urejevati valjarno, da bo še manj težkega dela. 39 let sem delal v valjarni in sem ponosen, da je tudi v tem obratu prišlo do modernizacije.

HOLCINGER KARL — upokojenec: Želim si še več takšnih prireditev, saj nas te združujejo, in da bi ob vsakem srečanju videli kaj novega, naprednega. Kolektivu želim še veliko sreče in napredka.

GRACNER RUDOLF — upokojenec: Delavcem v kolektivu želim veliko zdravja in napredka.

KRZNAR FRANC — upokojenec: Napredek je ogromen, potrebno pa je to delo in prizadevanja nadaljevati.

PEVEC MARTIN — upokojenec: Boljši pogoji dela pomenijo boljše in kakovostnejše proizvodnjo in s tem boljši standard zaposlenih in upokojencev.

Srečanje upokojencev Železarne Štore

Ob 125-letnici jeklarstva in valjarstva železarne Štore se v imenu naših članov — upokojenih železarjev, katerih je v našem društvu upokojencev okoli 600, celotnemu kolektivu železarne, kakor tudi samoupravnim organom podjetja iskreno zahvaljujemo za nesebično pomoč našemu društvu in izrekamo čestitke ob 125. jubileju.

Hvaležni smo železarni, da nam je podarila Čečevo hišo na Lipi, kjer smo si upokojenci železarne uredili svoj lep društveni dom. Zahvaljujemo se TOZD železarne za veliko pomoč pri adaptaciji doma, saj bi brez pomoči TOZD železarne in Republiškega odbora društev upokojencev SRS našega doma ne mogli adaptirati.

Zahvaljujemo se tudi za pozornost samoupravnim organom železarne, sindikatu, kot celotnemu kolektivu za pomoč v obliki dotacij za rekreacijo upokojencev in pomoč socialno šibkim ter bolanim, kakor tudi za redno dostavljanje Železarja našim članom.

Lepa je gesta kolektiva železarne, da svoje upokojence tu in tam (kot letos ob jubileju) povabi na srečanje, kjer jih seznani z razvojem podjetja, kar nas, upokojence seveda zelo zanima. Zavedamo se, da smo tudi mi, sedanji upokojenci doprinesli svoj delež k razvoju podjetja, saj smo delali v železarni v najtežjih pogojih brez prostih sobot. Zato se tudi veselimo vsakega uspeha in napredka podjetja.

Zahvaljujemo se tudi TOZD valjarne za podeljena priznanja našim upokojenim valjarjem.

Kolektivu in sindikalni podružnici želimo v imenu upokojencev še veliko uspehov pri nadaljnjem razvoju podjetja in prošimo samoupravne organe, da še v bodoče, kot do sedaj, mislijo na svoje upokojence in jim pomagajo pri društvenem delu.

Tajnik: Avgust Ulaga

Predsednik: Miško Verbič

TU V ŠTORAH, V TEJ DOLINI

Dajmo, dajmo, vsi zapojmo, pesem našo štorovsko!

Naj se sliši, naj se ve, kaj v Štorah dela se.

Tu v Štorah, v tej dolini, potok večno žubori, delavec, poten od vročine, ves ponosen tu stoji.

Ko se spušča dan na zemljo, ko gre sonce za gore, je podnevi al' ponoči pesem jekla sliši se.

Odmev jekleni preko hribov, kako privlačen si nam vsem, tisočero žena in moških klanja se glasu tem.

Iz krajev tujih in od blizu prihajajo ljudje sem, da bi se tukaj zaposlili, našli si življenja cilj.

Jeklo, jeklo plemenito, ti nam pravi si zaklad, če bi tebe ne bilo, kako živeli bi mi tod.

Zato naj jeklo še žvenkeče, vedno naj spodbuja vse, za bodoče lepše dneve se borili bomo še.

Posvetovanje o raziskovalnem delu in dosežkih v slovenski metalurgiji

Letošnje leto je bilo v dneh 1. in 2. oktobra že devetindvajseto strokovno posvetovanje slovenskih strokovnjakov črne in barvne metalurgije ter livarstva. Iz 29 delovnih organizacij proizvajalcev, raziskovalnih organizacij, delovnih organizacij porabnikov in republiških institucij je bilo na posvetovanju 117 udeležencev.

Letošnje strokovno posvetovanje je bilo namenjeno vlogi raziskovalnega dela kot osnovi pri doseganju razvojnih ciljev, kar sta obravnavali obe uvodni predavanja, od katerih se je prvo nanašalo na železarstvo in drugo za razvoj barvne metalurgije v Sloveniji.

V 20 prispevkih so raziskovalci iz delovnih organizacij, Metalurškega inštituta in Fakultete za naravoslovje in tehnologijo obravnavali dosežke svojega razisko-

valnega dela. V sklepih posvetovanja je podana za referate naslednja ocena: »Vsebinska in kvaliteta predavanj sta dokaz o zadovoljivi teoretični in uporabni vrednosti raziskovalnega dela ter o njegovem zlitju z resničnimi potrebami metalurške industrije v Sloveniji in uporabnikov kovinskih gradiv.«

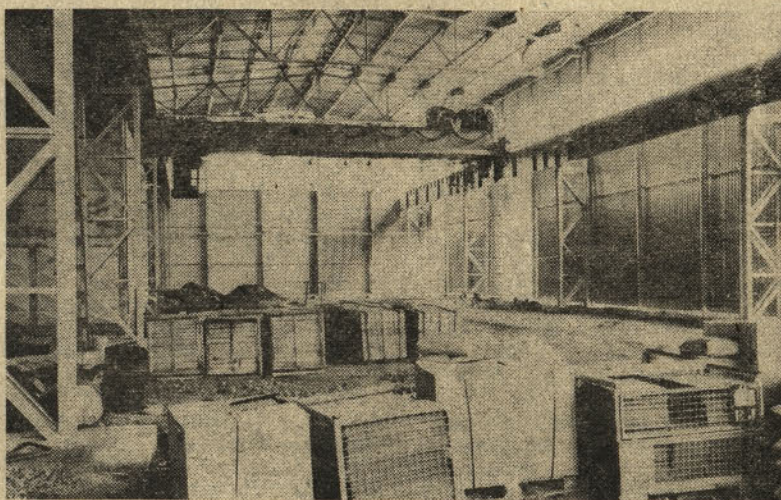
Od 20 prispevkov oziroma predavanj, ki so bila oblika zelo zgoščenega podajanja pregleda raziskovalnih dosežkov, je veliko takih, ki naj bi jih predavatelji v širši obliki predstavili porabnikom oziroma zainteresiranim. Za uvodno predavanje tovariša Kunca so že na posvetovanju predlagali, naj bi ga v celoti objavili v glasilih vseh treh slovenskih železarn.

V posebni brošuri je bil vsem udeležencem podan pregled: Vrednotenje raziskovalnega dela za

potrebe slovenske metalurgije za obdobje 1979—1980. V tem obdobju je bilo opravljenih 187 raziskovalnih nalog in izvedenskih mnenj. Slovenski metalurški strokovnjaki so imeli doma 60 strokovnih predavanj, 11 predavanj v tujini na strokovnih posvetovanjih, priobčili so v domačih revijah 53 člankov in prispevali 11 člankov v inozemske strokovne revije. V isti knjižici je objavljen tudi predlog raziskovalnega dela za leto 1982. Predlog dela za leto 1982 so podali na večurni obravnavi, kot predstavitev predlogov nalog iz usmerjene-

in neposredne menjave, kvalitete raziskovalne naloge...

Menim, da je obravnava raziskovalnega programa vsako leto boljša in da je bila letos doslej res najboljša. Ugotovitve obravnave zahtevajo precej sprememb predlaganega programa dela in s tem v zvezi celo dodatne raziskovalne naloge. Nekatere predlagane naloge pa ne da niso potrebne, vendar naj njihovo razreševanje da prednost tistim, ki so za razvojne potrebe najnujnejše, zaradi tega bi jih kazalo zaenkrat še odložiti za kasneje.

ANEKS jeklarne

5. delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije

Delavci in vsi delovni ljudje Maribora so bili prav gotovo veseli in ponosni, da so bili gostitelji letošnjega srečanja najboljših slovenskih kovinarjev. Maribor ima namreč bogato kovinarsko tradicijo iz preteklosti in tudi danes ustvarja pomemben delež v proizvodnji in predelavi kovin.

Tekmovanje je potekalo od 18. do 20. 9. 1981. Pričelo se je v petek ob 10. uri s teoretičnim delom v Šolskem centru tovarne TAM. Nadaljevalo se je ob 15. uri, ko so se kovinarji po strokah razvrstili v različnih delovnih organizacijah. Tako so v TAM tekmovali brusilci in kovinostrugarji, v Elektrokovini rezkalci, v Atmosu Hoče livarji, v Šolskem centru ključavničarji in orodjarji, v Avtoobnovi avtomehaniki Diesel, v Ferromotu avtomehaniki Otto, v TVT Boris Kidrič kovači in v Metalni varilci v štirih tehnikah varjenja.

Ob 18. uri je bila v Unionski dvorani svečana otvoritev 5. proizvodnega delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije. Slavnostni govornik je bil Janez Zemljarič, predsednik IS Skupščine SRS, imenu mestnega sveta ZSS Maribor je goste in tekmovalce pozdravil Slavko Uršič, v imenu organizatorja pa Srečko Mlinarič, predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Slovenije. Člani KUD Slava Klavara, so ob svečani otvoritvi izvajali kulturno umetniški program, v katerem je bila izražena moč delavskega razreda, njegov ponos in delovna sila, ki oblikuje bogastvo duha in dobrin.

V soboto se je tekmovanje nadaljevalo s praktičnim delom. Samo tekmovanje je bilo pestro in zanimivo. Vsak tekmovalec pa se je trudil napraviti čim kvalitetnejši izdelek.

V nedeljo je bil zaključek tekmovanja v restavraciji Center. Ob skupnem kosilu in prijetnem vzdušju so bila podeljena priznanja najboljšim tekmovalcem, ki nas bodo zastopali od 9. do 11. oktobra 1981 v Titogradu.

Na 5. proizvodno delovno tekmovanje je sodelovalo 247 kovinarjev, 160 strokovnjakov, v predtekmovanjih v delovnih organizacijah pa je na tem tekmovanju skupno sodelovalo in tekmovalo 7500 kovinarjev.

Tudi naši tekmovalci so se udeležili republiškega tekmovanja in dosegli solidne uspehe. Našo DO so zastopali:

strugar	Rakuša Branko	MO	18. mesto
livar	Fidler Jože	Livarna	7. mesto
varilec — plam.	Geršak Vlado	Vzdrževanje	4. mesto
varilec — plam.	Stancer Slavko	Vzdrževanje	11. mesto
varilec — reo.	Tržan Franc	Vzdrževanje	16. mesto
varilec — reo.	Gajšek Jože	Vzdrževanje	20. mesto

Ob zaključku naj povem, da kovinarska srečanja ne postajajo le tradicionalna, ampak vse bolj množična in kakovostna. Krog delavcev iz kovinske predelovalne industrije, ki želijo svoje znanje potrditi tudi na tekmovalnih delovnih mestih, se iz leta v leto širi, kar dokazuje, da so delovna tekmovanja potrdila svoj namen.

Prav tako so nepogrešljiva pri doseganju boljših delovnih rezultatov in nedvomno veliko prispevajo k dvigu ter kvaliteti dela. Letna tekmovanja kovinarjev so dragocena spodbuda tudi za človekovo ustvarjalnost za dvig produktivnosti na delovnih mestih. Zato kovinarji — tekmovalci, veliko sreče na naslednjem, 6. proizvodno delovnem tekmovanju kovinarjev Slovenije!

Jernej Turnšek

ga raziskovalnega projekta in šest usmerjenih raziskovalnih programov. Vodje projektov in programov so udeležencem predstavili raziskovalne naloge, udeleženci so predloge obravnavali, dajali predloge, za dopolnila in spremembe ter v nekaterih primerih tudi za opustitev namere. Zaključek obravnave je bil, da so predstavljene naloge dobra osnova za končno izbiro, ki se mora ravnati po razpoložljivih sredstvih, raziskovalnih zmogljivostih in seveda morajo ustrezati tudi zahtevam, veljavnim za naloge, ki se realizirajo v okviru svobodne menjave dela.

Za področje črne metalurgije so v obravnavi ugotovili, da je potreba pri raziskovalnem delu usmeriti več prizadevanj in sredstev na področje proizvodnje jekla, da bi bili čim bolj pripravljeni na obvladovanje sodobnih tehnoloških naprav za proizvodnjo jekla, ki so že sedaj v fazi izgradnje, ali jih načrtujejo v bližnjem razvojnem obdobju. Sprejet je bil zaključek, da je potrebno posebno pospešiti raziskovalno delo na področju ognjeodpornih gradiv. Pri iskanju nekaterih ciljev za nadomestilo uvoza ognjeodpornega materiala, jedrca in feroniklja ter drugih metalurških repromaterialov pa se je potrebno vključiti tudi v medrepubliško sodelovanje pri raziskovalnem delu.

Iz sklepov posvetovanja zopet povzemam zaključek, ki se nanaša na predstavitev raziskovalnih dosežkov in na obravnavo raziskovalnega programa: »Udeleženci menimo, da način izbire in predstavitev nalog, ki je bil izoblikovan v zadnjih letih, zagotavlja, da so predlagane naloge v financiranju iz sredstev svobodne

Vse seveda ni bilo odlično in blesteče. Osnovna pomanjkljivost je bila zopet pomanjkanje časa. Premalo je bilo časa za razpravo po posameznih referatih. Čeprav je bilo letos namenjeno obravnavi raziskovalnega programa za prihodnje leto domala dvakrat toliko časa kot prejšnja leta, je časa vseeno zmanjkovalo in ne moremo reči, da so bil prav vsi raziskovalni programi docela enakovredno obravnavani.

Mnogo premalo časa je bilo za predstavitev dosežkov raziskovalnega dela. Prepričan sem, da bi podrobnejša predstavitev odnosno vrednotenje raziskovalnega dela na področju železarstva za pretečeno obdobje 1979—1980 bila hvaležna tematika za razpravo v vsaki železarni, da bi dali priložnost udeležbe v razpravi širšemu krogu strokovnjakov iz kroga porabnikov raziskovalnih dosežkov. Tak pristop je tudi del poti za prenos raziskovalnih dosežkov v proizvodnjo — torej ni še nič zamujena.

Se nekaj sem pogrešal. Vsako leto ob zaključku strokovnega posvetovanja udeleženci sprejemajo sklepe in priporočila za nadaljnje delo. Pri pregledu dosežkov raziskovalnega dela bi bilo koristno, da bi vsako leto dali tudi pregled, koliko sklepov strokovnih posvetovanj je bilo uresničenih, ali vsaj do katere stopnje so bili sklepi izvršeni. Drugo leto, ko bodo tekale priprave za 30. jubilejno posvetovanje, ki bo zopet oktobra, naj organizatorji pripravijo še pregled izvrševanja sklepov vsaj za nekaj let nazaj, da bi videli, kakšne sklepe in zaključke lahko v bodoče sprejemamo, da bi jih tudi izpeljali.

Milan Marolt

Obvezen rok za nakladanje in razkladanje železniških vagonov

Z 19. 9. 1981 je v veljavi uredba Zveznega izvršnega sveta o obveznem roku, v katerem morajo organizacije združenega dela, ki uporabljajo za prevoz blaga železniške prevozne storitve, razložiti oziroma naložiti blago. S tem odlokom je določeno, da morajo organizacije združenega dela, ki uporabljajo za prevoz blaga železniške prevozne storitve, razložiti oziroma naložiti blago v šestih urah po prejemu obvestila, da jim je prevozno sredstvo na razpolago na razkladalnem oziroma nakladalnem mestu.

Kadar gre za kompletne »maršrutne« vlake in posebne pošiljke ter za blago, na katerega so vplivale vremenske razmere in ga je zato težje razložiti oziroma naložiti, je ta rok povečan na deset ur.

Neizvajanje tega odloka se smatra kot gospodarski prestop in organizacija združenega dela se kaznuje z denarno kaznijo od 20.000 do 50.000 dinarjev, a odgovorna oseba, ki stori gospodarski prestop, od 2.000 do 20.000 dinarjev.

Do sedaj smo imeli po medsebojni pogodbi z ZTO Celje o dobren dvanaštinski razkladalni rok, kljub temu smo plačevali železnici velike vozovne zamudnine. S sprejetjem te uredbe bi lahko rekli, da se bodo vozovne zamudnine podvojile. Mislim, da to ne bo tako. Vsekakor pomeni za Železarno Štore ta uredba velik udarec. Poznamo naše razkladalne — nakladalne kapacitete in ob tem lahko takoj ugotovimo, da nismo in še ne bomo kmalu v stanju dosledno izvajati ta odlok o obveznih razkladalno-nakladalnih rokih.

V tej ugotovitvi v slovenskem prostoru nismo osamljeni. Lahko bi rekli, da je večina večjih DO v Sloveniji v podobnem položaju, kot smo mi sedaj. Zato je več OZD dalo pobudo Republiškem komiteju za promet in zveze, da se vsi prizadeji (izvajalci in porabniki železniških storitev) sestanejo in povabimo republiški tržni inšpektorat ter se dogovorimo, kako izvajati uredbo.

Ta sestanek je Republiški komitej za promet in zveze sklical, udeležba je bila polnoštevna in tudi diskusija zelo burna. Razšli smo se malo razbremenjeni pristiska, ki smo ga čutili ob sprejemu uredbe, a kljub temu z zadolžitvami. Odlok se mora izvajati, v to nas sili ekonomski položaj gospodarstva, nikakor pa ne brezglavo in z dodatnimi nepotrebnimi stroški. Uredbo je treba izvajati življenjsko, tako bo tudi tržna inšpekcija gledala na izvajanje. Sankcionirani bodo ti isti prestopi, ki bodo subjek-

tivnega značaja oziroma iz malomarnosti. OZD pa morajo v doglednem času svoja ozka grla odpraviti, oziroma z modernizacijo povečati razkladalno-nakladalne kapacitete.

V Železarni Štore smo že pristopili k odpravljanju ozkih grl, in sicer razkladanje rude na aglomeraciji TOZD elektroplavž nameravamo posodobiti tako, da bomo rudo iz Bakra v Štore prevažali v specialnih fad vagonih, ki so grajeni tako da se izpraznjevanje opravlja samodejno s prostim padom tovora iz voza, to se pravi na principu težnosti skozi stranske lopute. Da bo omogočena uporaba teh voz in takšen način razkladanja, bomo zgradili na aglomeraciji na obeh straneh tirov primerno globoke bunkerje, v katere se bo iz vagonov izsipavala ruda in od tam bo šel na sedanji način transport v skladiščne bunkerje. S tem bomo pridobili to, da bo dotok rude iz Bakra enakomeren, da bodo vagoni izpraznjeni v določenem roku, a poškodb voz ne bo več.

Predvidevamo, da bo ta posodobitev realizirana v prvi polovici leta 1982.

Kot večji problem bo ostalo razkladanje starega železa, kjer ni izgledov, da bi se razkladanje v doglednem času občutno izboljšalo.

Prek dovoljenega roka se vagoni zadržujejo v manjših količinah še na drugih razkladalno-nakladalnih mestih. Vzrokov za prekomerno zadrževanje je več, in sicer:

— z žerjavi, ki poslužujejo proizvodnjo, se tudi razkladajo in nakladajo vagoni, a proizvodnja ima prioriteto;

— neurejeni skladišni prostori;

— nepravočasne dostave voz na razkladalna mesta;

— neobveščeno delavcev železniškega transporta o naročenih surovinah in za koga so naročene (to se ugotavlja šele potem, ko železnica že prevzame vagon);

— ob sunkovitih dotokih pomanjkanje delavcev za manipulativna dela;

— delavci iz materialne proizvodnje se ne vključujejo dovolj aktivno v tok oz. transport svojega materiala.

Z več sodelovanja, več dogovarjanja in več razumevanja za težave med odgovornimi delavci iz materialne proizvodnje, transporta in komercialne bi se marsikateri vagon, ki se sedaj zadržuje prek dovoljenega roka in zanj plačujemo drago stojnino, dal razložiti v določenem roku.

Martin Korže

Štirideset let artilerije JLA

Sedmega oktobra mineva natančno 40 let od tistega zgodovinskega datuma, ki je narekoval ustanovitev tega pomembnega rodu naših oboroženih sil. Že v prvih dneh vstaje so partizanske enote zaplenile več topov. Napad na nemško letališče pri Kraljevu 7. oktobra 1941. leta pa se označuje kot dan artilerije JLA. Tedaj so bili namreč nemški okupatorji prisiljeni po uspešnem napadu partizanov zapustiti letališče, ki so ga artileristi močno poškodovali.

Že leta 1942. so se ustanovile večje enote NOV in pojavila prva osvobodjena ozemlja, ki jih je bilo treba braniti z močnejšimi silami. Zato so se v tem času v NOB ustanovljale tudi večje artilerijske enote.

Po kapitulaciji Italije 9. 9. 1943. leta so bile ustanovljene še močnejše enote NOV, kar je vplivalo na nadaljnji razvoj artilerije; predvsem v organizacijskem smislu so se pravočasno usposobili številni borci, ki so bili izurjeni za bojevanje z zaplenjenim artilerijskim orožjem italijanskih enot. Tako kot pri drugih rodovih JLA je bila tudi bojna pot partizanskih artileristov specifična. Naša artilerija se je razvijala v skladu z razvojem političnih in vojaških

razmer ter možnosti brez vnaprej določenih modelov. Bila je sestavljena iz borcev, med katerimi so bili tudi taki, ki so prvič od blizu videli artilerijsko orožje. Vendar jih to ni oviralo, da ga ne bi uspešno uporabili proti sovražniku. Včasih tudi za učenje ni bilo časa; v takih primerih jim je bila šola ognjen krst na bojišču.

Današnji pripadniki artilerijskih enot se usposablajo in učijo na sodobnih artilerijskih orožjih in raketnih sistemih, s tem da ohranjajo tudi tradicije iz NOB. Uporaba in delovanje artilerijskih enot je prilagojeno zasnovi splošnega ljudskega odpora. V dosedanjem obdobju smo dosegli zavidljivo usposobljenost, izurjenost in pripravljenost na boj artilerijskih enot. Njihova učinkovitost je dokaz visoke vojaško-strokovne usposobljenosti, ki je krona izurjenosti in moralno-politične pripravljenosti. Take rezultate dosegajo prav zaradi čvrstega moralno-političnega stanja, zvestobe predsedstvu SFRJ, ZKJ, samoupravljanju in neodvisnosti, izkazanimi v letu pomembnih jubilejev — 40-letnice vstaje narodov in narodnosti Jugoslavije in ustanovitve JLA.

S. N.

Obravnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD MO je pri obravnavi sprejela naslednje sklepe:

1. Tov. Vladu Gradiču iz TOZD MO, tov. Vladu Mlakarju in Ivanu Domanjku iz DS priprave proizvodnje se za inovacijo št. 366 »Podaljšek za kotno glavo« odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Obračunano je bilo na osnovi 63.203,22 din povprečnega prihranka in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1 c.

2. Tov. Zdravku Seligu iz TOZD MO in tov. Vladu Mlakarju iz DS priprave proizvodnje se za inovacijo št. 367 »Univerzalna naprava za brušenje konic in konusov« odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Obračunano je bilo na osnovi povprečnega prihranka 106.037,47 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2 b.

3. Predlog tov. Vlada Štefaniča iz TOZD MO »Trn za oprilem diamantne plošče« se sprejme. Avtorju pripadajo tri posebna nadomestila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2 b. Predlog bo obračunan eno leto po realizaciji.

Komisija za gospodarjenje TOZD TT je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Tov. Ignacu Trobišu iz TOZD TT se za inovacijo št. 462 »Orodje z vstavljivimi ploščicami« odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Obračunano je bilo na osnovi povprečnega prihranka 27.531,77 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2 a.

2. Tov. Janezu Kresniku in Slavku Prešernu iz TOZD vzdrževanje, tov. Francu Bevcu iz DS investicije in razvoj in tov. Ed-

(Nadaljevanje na 7. strani)

NA CESTI
NISI SAM

Velik uspeh štorskih gasilcev

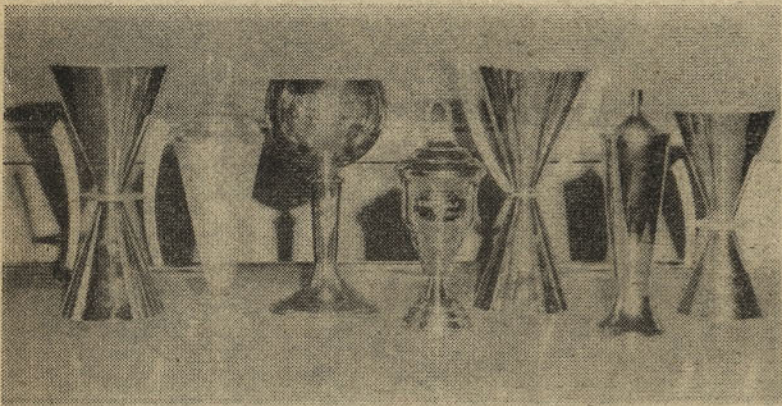
Ceprav smo v našem kraju že vajeni, da industrijsko gasilsko društvo iz leta v leto sega od občinske do zvezne konkurence po najvišjih lovorikah na tekmovanjih, je prav, da omenimo tudi zadnji letošnji uspeh na conskem (regionalnem) tekmovanju gasilskih društev v Sentjurju, ki je bilo v soboto, 19. septembra. Kar osem ekip štorske gasilske družine se je pojavilo na športnem igrišču, prizorišču tekmovanja.

Štorovčani so se takole odrezali:

Pionirji A (državni prvaki): 1. mesto, pionirji B: 1. mesto, pio-

nirke: 1. mesto, mladinke: 1. mesto, članice: 2. mesto, člani: 2. mesto, ekipa CZ: 3. mesto, mladinci: 5. mesto.

Poveljnik Štefan je v prejšnji številki Železarja objavil sliko s prav tako sedmimi pokali z občinskega tekmovanja, na naši sliki pa lahko občudujemo novih sedem priznanj z regionalnega tekmovanja. Res hvale vredno društvo! Čestitamo vsem, posebej pa še mentorjema Janezu Klakočarju in Viližu Hribniku. Vso srečo tudi na republiškem prvenstvu!

Klopotec za pionirje

V torek, 29. septembra, na dan pionirjev smo sprejemali važne sklepe mladinske in pionirske organizacije ter vseh dejavnosti na soli.

Naš šolski radio Klopotec se je oglašil ob 10. uri, da bi pionirje razvedril in jim olepšal pouka prosti dan. Pa to ni bil navaden, vsakdanji klopotec. Bil je praznično preoblečen in vsi pionirji so ga nestrpnost pričakovali.

Po krajšem uvodu smo poslušalcem zavrteli najbolj priljubljene pesmi Beatlov. Seznanili smo jih z obveznostmi in pravicami pionirjev v svobodi, skupaj z ansamblom Srebrna krila pa so prepevali: »Nek živi ljubav!« Seveda bi Klopotec ne zaslužil svojega imena,

če ne bi pionirjev seznanil tudi s političnimi in športnimi novicami ter navodili o nogometu. Tomaž Domicelj je zapel »Punk festival«, ansambel ABBA pa Chiquitito.

Poslovili smo se z željo, da bi se vsi programi, ki smo jih sprejeli ta dan, tudi uresničili. Do konca oddaje do 11. ure smo vrteli glasbo, ki je pionirjem po anketi najbolj ugajala.

Potrudili smo se, a naš trud je bil poplačan, ko smo poslušali pohvale poslušalcev. Še si bomo prizadevali, da bodo naše oddaje čim zanimivejše in bomo pritegnili še širši krog poslušalcev.

IRENA KRAGELJ 8. c
OŠ ŠTORE

vardu Hitiju se za inovacijo št. 428 »Rekonstrukcija pnevmatske opreme pri pralnici odlitkov« odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Obračunano je bilo na osnovi 127.616,11 din povprečnega prihranka in faktorjev ustvaritvene sposobnosti 2a in 2b.

Komisija za gospodarjenje TOZD jeklarne je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Tov. Janezu Selinšku iz TOZD vzdrževanje in tov. Antonu Zeliču iz TOZD jeklarne se za inovacijo št. 563 »Sprememba napeljave hladilnega voda« odobri izplačilo prvega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 113.679,69 din prihranka in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

2. Tov. Milanu Levcu iz TOZD vzdrževanje se za predlog št. 628 »Sprememba hladilnikov elektrod na EOP 1« odobri izplačilo prvega posebnega nadomestila. Obračunano je bilo na osnovi 470.632,04 din prihranka in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1a.

3. Predlog tov. Karla Čebularja iz TOZD jeklarne »Ventilacija na KN« se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

4. Predlog tov. Karla Čebularja iz TOZD jeklarne »Izboljšava vijaka za verigo KN« se sprejme. Avtorju pripada več posebnih nadomestil in faktor ustvaritvene sposobnosti 2b. Prihranki bodo obračunani eno leto po realizaciji.

Služba za inovacije

Pet let športa v Kopolah

V nedeljo, 27. septembra je bila v Kopolah v »Gajskem gozdu« zaključna svečanost ob proslavitvi pete obletnice aktivnega in organiziranega ter rekreativnega udejstvovanja občanov tega kraja. 40-članski športni kolektiv je v ureditev igrišča za nogomet in druge športne igre z žogo vložil čez 3000 ur udarniškega dela. Na že od narave poglavljenem terenu so pridne roke kompolskih mladincev, pa tudi starejših, premnogokrat dvignile lopate, preden je nastal ta lepi »amfiteater v gozdu«. Da, prav tako se mi je zdelo tedaj v nedeljo proti večeru, ko sem na novo razsvetljenem igrišču, ki so ga prvič proslavili, gledal ljudi na nasprotnem obronku gozdov, svečano okrašenem za to priložnost. Posedli so po listju in mah, ali pa so stali, čepeli in gledali vaško prireditev. Prav lepi so bili vsi ti kompolski fantje in dekleta, ki so ob koncu zaplesali v narodnih nošah pod vodstvom mentorice Metke Grmek.

Tudi folkloro so namreč sklenili obuditi v tej vasi, saj so jo nekoč že imeli, in to kvalitetno. Obleke je skupini pospilo Društvo bratov Ipavcev iz Sentjurja, za kar se vodstvo športno-prosvetnega aktiva Kopolah toplo zahvaljuje; še posebej, ker jim v Celju, »rodni« občini, društva niso »mogla« zaupati noš, za ktere so jih najprej prosili.

Folklorna skupina je popestrila obletnico športnikov v Kopolah

Že v soboto so se pričela tekmovanja v sklopu dvodnevnega turnirja in to v malem nogometu, vlečenju vrvi, teku v vrečah, namiznem tenisu. Sodelovala so obrobna območja: Lipa, Pečovje, Breze nad Laškim, Sentjanž, Laška vas in dve ekipi domače vasi. Strokovno pomoč je nudilo matično društvo Partizan-Kovinar Štore, iz njegovega vodstva sta bila na svečanosti tov. Veber in Kaluža, tov. Leskovšek pa je na prireditvi ob zaključku zastopal tovarniški sindikat.

Aktivna kompolska mladina se udejstvuje športno poleti in pozimi. Imajo rezerviran dan za kegljanje na kegljišču v Štorah, v zimskih mesecih prireajo smučarsko šolo, ki jo vodi voditelj Pepč Grmek, vodja rekreativno-sportnega življenja v tej lepi vasi... Naj povem še to, da se kompolski športniki ne zapirajo le v svoj krog, saj v njihovih vrstah delujejo tudi športniki od drugod.

Vse najlepše, Kopolčani, tudi vnaprej, veseli smo vaših uspehov!

JOK

Mladina Štor ponovno organizirana

Dne 25. septembra se je v Gajskem domu zbralo 30 mladih krajanov Štor in po daljših programskih pripravah na skoraj dve uri trajajočem zasedanju izvolilo vodstvo krajevne organizacije ZSMS. Seveda do konference ni prišlo tako spontano, kot se zdi iz uvoda zapisa. Družbenopolitične organizacije SZDL, ZK, ZB so več kot dve leti pogrešale prisotnost mladinske organizacije v samoupravi in političnih dogajanjih v KS. V akcijo je stopil sekretariat ZK KS, imenoval mentorja (tovariša Simoviča) in si oživitve in organiziranost štorske mladine zadal kot eno svojih prvih nalog v programu aktivnosti.

Na konferenci so mladi navedli precej svojih težav in se zavzeli za večjo aktivnost v bodoče. Imenovali so svoje predstavnike: 11-člansko predsedstvo, sestavljeno iz delegatov po območjih. To telo bosta vodila predsednik Videc Pavle in sekretar Leon Cizelj.

Za organizacijsko delo bo mladim na voljo sedež KS, občasne plesne prostore pa jim bodo pomagali najeti vodilni funkcionarji KS. Iz referatov in diskusij mladih, kot tudi predstavnikov KS ter krajevnih DPO Gaberščaka, Žibreta, Korošca in Kraglja, lahko zaključimo, da mora program ZSMS kraja biti usklajen s programi KS in SZDL, da je treba želje in potrebe izražati organizirano. Nimamo statistike, kakšen je delež mladine, vključene v samoupravna telesa v tovarni in krajevni skupnosti; vendar vemo, da je precejšen. Zato so družbenopolitične strukture dolžne pomagati mladim pri vseh njihovih aktivnostih, oplajati morajo njihovo organizacijo, uvajati mladino v vse dolžnosti, ki jih bo jutri morala sprejeti.

Napravljen je prvi korak, mladinska organizacija v kraju je ponovno organizirano zaživela. Pomagajmo mladim, namesto da jih kritiziramo in puščamo ob strani. Imejmo posluš za današnji dan in njegove drugačne navade!

Jok

Gibanje likvidnosti v letošnjem letu v Železarni Štore

V zadnjih letih se v poslovnem življenju vedno pogosteje srečujemo z izrazom nelikvidnost, izrazito v zadnjem obdobju, ko se tudi preko javnih sredstev obveščanja dnevno seznanjamo s stanji na področju devizne in dinarske likvidnosti. Vse informacije imajo namen vzpodbuditi ustrezne akcije za ohranitev likvidnosti oziroma vzpostavitev likvidnostnega stanja. V tej akciji sodelujemo tudi delavci Železarne Štore, seveda različno v okviru svojih službenih dolžnosti in pooblastil ter poznavanja problema in ukrepov. Zato se mi zdi pomembno, da opozorimo na nekatere vidike problema likvidnosti v naši delovni sredini in načinov njihovega razreševanja.

Kaj torej je likvidnost? Likvidnost je sposobnost poravnavanja obveznosti v nastali višini in dogovorjenih razlikah. To pomeni: pravočasno plačevanje dobaviteljem za dobavljene surovine, pravočasno izplačilo dohodkov, odplačilo kreditov, drugih obveznosti, davkov, prispevkov itd. Za ohranitev likvidnosti smo odgovorni vsi delavci, je pa res, da delavci s posebnimi pooblastili in strokovni delavci še prav posebej. Zato s pomočjo metod, ki omogočajo izračune likvidnosti, analizo stanja in tudi predvidevanja poslovnih dogodkov, skušamo ugotavljati, kako se bo likvidnost gibal ter na tej osnovi pravočasno vzpostaviti ukrepe, ki naj preprečijo nastop nelikvidnosti. V preprosti obliki povedano; zbiramo na eni strani vsa sredstva (prilive), ki bodo v določenem času prišla na žiro račun, po drugi strani pa skušamo zbrati vsa plačila, ki jih bomo v istem obdobju izplačali; če sta obe strani enako veliki, potem je praviloma likvidnost zagotovljena. Običajno je odlivna stran večja od prilivne. To je tudi razumljivo, saj imamo ogromno potreb po repromaterialu, po rezervnih delih, po novih strojih (investicije), po novih stanovanjih, vračati je potrebno anuitete, plačevati davke in prispevke. Zato v akciji za ohranitev likvidnosti ukrepamo na področju boljših poslovnih rezultatov, boljšega izkoristka materiala, osnovnih sredstev, delovnega časa, pa tudi na področju želja in potreb, ki jih moramo nakazati v meje doseženih uspehov in razpoložljivih denarnih sredstev.

Ne zdi se mi odveč ob tem razmišljanju navesti tudi slovenski ljudski pregovor, ki je nelikvidnost označil na sledeč način: »Kdor kupuje, kar ne potrebuje, bo prodajal, kar potrebuje.« Imejmo to misel pred očmi, ko bomo proučevali faktorje likvidnosti!

Likvidnost je v prvi vrsti pogojena s splošnim stanjem podjetja. To stanje lahko ugotovimo med drugimi tudi z metodo analize bilance stanja, ko zberemo na eni strani vse premoženje, ki ga uporabljamo pri našem delu, na drugi strani pa ugotovimo, kdo je lastnik tega premoženja (naše dolgove). Manjši ko je lastni delež premoženja, s katerim delamo, večja je odvisnost od drugih, manjša je finančna stabilnost.

S tem je možnost pojava nelikvidnosti večja. V drugih gospodarskih sistemih (npr. v kapitalizmu) poznamo primere, ko zaradi nastopa nelikvidnosti pride v skrajni fazi do stečaja oziroma prenehanja obstoja podjetja (razprodaja premoženja za poravnavo dolgov upnikom). Zaradi nelikvidnosti v samoupravnem socialističnem družbenem redu sicer podjetja ne propadajo, nastop nelikvidnosti pa povzroči vrsto težav v poslovanju, ki jih moramo pravočasno preprečiti z ustreznimi ukrepi.

Bistveno vpliva na likvidnost uspešnost poslovanja. Praviloma so uspešne TOZD tudi likvidna in obratno. Zato je borba za primerne rezultate poslovanja istočasno tudi borba za likvidnost.

Zelo pomembna je pravilna odločitev pri razporejanju čistega dohodka za posamezne namene, da se zagotavljajo sredstva za likvidnost (obratna sredstva) oziroma za povečanje lastnega deleža pri gospodarjenju s premoženjem (zmanjšati zadolženost oziroma povečati finančno samostojnost, trdnost). Na ta moment opozarjam tudi zato, ker bomo kmalu pred takšno odločitvijo. Več ko bomo razporedili v namene končne potrošnje, manj bo ostalo za krepitev finančne samostojnosti.

Ugodno vpliva na povečanje likvidnosti angažiranje čim manjših zalog repromateriala in drugih vhodnih komponent poslovnega procesa. Zato je gibanje zalog, vrednosti osnovnih sredstev, števila in strukture zaposlenih v tisti višini, ki je optimalna za proizvodni proces, bistvenega pomena. Kljub težavam na trgu je vredno budno spremljati dogajanja na teh področjih ter pravočasno ukrepati, da bi jih zniževali.

Poseben problem za likvidnost predstavlja inflacija, ki razvrednotuje že ustvarjene rezultate in ob slabi poslovnih rezultatih povečuje odvisnost podjetij od tujih finančnih virov in s tem preko podjetja proti nelikvidnosti. Zato smo še posebej vsi delavci zainteresirani, da inflacije ne bi bilo. Naš vpliv na zmanjšanje stopnje inflacije sicer ni odločujoč, zato pa moramo naše ravnanje usmeriti in prilagoditi pojavi ustreznim ukrepanjem. Eden najpomembnejših ukrepov je nedvomno pravilo vrednotenja zalog oziroma premoženja na sploh in pa uporaba inflacijskih dohodkov pri krepitvi reprodukcijske moči na vgraditev v poslovne rezultate, s čimer bi stopnjo likvidnosti dodatno poslabševali.

Tehnološki napredek v naših dejavnostih zahteva sodobno tehnologijo. Zato je upravičena želja in potreba po novih delovnih sredstvih. Iz vidika likvidnosti je zelo pomembno, da so investicije ena-nomske upravičeno krite ter tako zanimive tudi iz likvidnostnega stališča. Pri odločanju o porabi sredstev za investicije stojijo samoupravni organi in strokovni organi še pred posebno odgovornostjo. Angažiranja lastnih sredstev in kreditov v investicije, ki ne vračajo vloženih sredstev, dodatno slabijo plačilno sposobnost.

Na plačilno sposobnost podjetja vplivajo tudi izplačila za končno potrošnjo, kot osebni dohodki, sklad skupne prabe, sredstva za stanovanjsko izgradnjo itd., posebej še v primeru, če niso v sora-zmerju z rezultati dela. Zato je širša družbena skupnost vedno budno spremljala višino teh izplačil in ukrepala v primeru neupravičenih izplačil.

Raznovrstnost in vplivnost faktorjev na likvidnost s tem sicer še zdaleč ni izčrpana. Obravnavali so jih v preteklem obdobju naši samoupravni organi, posebej še Odbor posebne finančne službe. Likvidnostno stanje delovne organizacije namreč že dalj časa ni ugodno in se tudi slabša. Poleg dobrih sklepov o uvedbi ukrepov za ohranjanje likvidnosti pa bodo potrebna tudi dejanja.

Vodja DS za fin. rač. posle
Franc Trata, oec.

Kdo jih pozna? Objavljamo sliko pevcev, ki je bila verjetno posneta pri stari osnovni šoli v Štoreh. Če ste jih prepoznali, nam na uredništvo sporočite vse podatke o sliki. Za sodelovanje se vam zahvaljujemo!

Objava ponudbe

Gospodarska založba pri
Gospodarskem vestniku
vam nudi za pomoč pri de-
lu in strokovno izpopolnje-
vanje naslednje knjige:
Roman Albreht
Družbena lastnina
France Novak
Poslovni in urado-
valni jezik
Dr. Stane Možina
Delelo poslovnega
delavca
Dr. Janez Nemec
Gospodarska in
prodajna pogodba
Doma in v zunanji
trgovini
Anto Rodić, Miodrag
Gainov

OBVEZNO
ZDRUŽEVANJE DELA IN
SREDSTEV TRGOVSKIH
IN PROIZVAJALNIH OZD
Mag. Boris Snoj
EMBALAŽA —
SESTAVINA POLITIK
IZDELKOV IN
KOMUNICIRANJA
V MARKETINGU
Mag. Vladimir Drusany
VARNOSTNOTEHNIŠKI
PRIROČNIK
ČGP DELO
TOZD Gospodarski
vestnik
Gospodarska založba
Tomšičeva 3
61000 Ljubljana

STORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELE-
ZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Gra-
dišnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc,
Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgo-
vorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič
Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo
Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov
(št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika —
Rokopisov ne vračamo.